

МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Узагальнено підходи вчених до сутності фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства. Розглянуто методи фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства з урахуванням їх особливостей і умов використання в ринковому середовищі.

Аннотация. Обобщены подходы ученых к сущности финансового обеспечения инновационной деятельности предприятия. Рассмотрены методы финансового обеспечения инновационной деятельности предприятия с учетом их особенностей и условий использования в рыночной среде.

Annotation. The approaches of scientists to the nature of financial support of enterprise innovative activity have been summarized. The methods of financial support of enterprise innovative activity have been considered in terms of their peculiarities and conditions of use in market environment.

Ключові слова: інноваційна діяльність, фінансове забезпечення інноваційної діяльності, методи фінансового забезпечення, підприємство.

Ринкова економіка формує жорсткі умови існування та розвитку підприємств. Для підтримки своєї конкурентної позиції на ринку підприємства постійно вдосконалюють та розвивають інноваційну складову своєї діяльності, яка потребує грошових коштів. Фінансове забезпечення пов'язане

з необхідністю раціонального використання власних фінансових ресурсів, ефективним залученням додаткових коштів, визначенням оптимальної структури власних і залучених ресурсів. Вивченням питання фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства займалися такі вчені: П. Друкер, А. Клайнкнехт, Е. Менсфілд, К. Опенлендер, П. Пілдич, Б. Санто, Р. Уотермен, Й. Шумпетер, В. Александрова, Л. Антонюк, О. Амоша, А. Гальчинський, Б. Данилішин, О. Лапко, А. Поручник, Д. Стеченко та ін., але окремі питання фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства щодо їх особливостей потребують уточнення й доповнення.

Мета статті – узагальнення сучасних поглядів щодо сутності понять "інноваційна діяльність" та "фінансове забезпечення" й особливостей використання методів фінансування для забезпечення інноваційної діяльності підприємства.

Для розкриття сутності фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства доцільно розглянути поняття "фінансове забезпечення" та "інноваційна діяльність".

Аналіз поняття "фінансове забезпечення", яке наводиться науковцями [1 – 10], дозволив виділити такі ключові аспекти визначення: отримання суб'єктом господарювання грошових фондів; відпуск грошових коштів; забезпечення грошовим капіталом; мобілізація фінансових ресурсів; заходи, спрямовані на покриття потреби підприємства в капіталі; забезпечення грошовими ресурсами; покриття витрат за рахунок фінансових ресурсів; сукупність економічних відносин, пошуку, залучення й ефективного використання фінансових ресурсів та організаційно-управлінських принципів; формування цільових грошових фондів; безперервність відтворювальних процесів.

Слід розглянути поняття "інноваційна діяльність". Проаналізувавши підходи різних науковців щодо визначення даного поняття [11 – 21], можна відмітити такі ключові моменти:

діяльність, спрямована на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок;

процес створення, упровадження й поширення інновацій;

процес, розроблення й реалізація результатів закінчених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень;

діяльність, спрямована на пошук можливостей інтенсифікації виробництва та задоволення суспільних потреб;

діяльність, спрямована на використання результатів наукових досліджень і розробок;

складна динамічна система дій і взаємодій, спрямованих на прискорення інтенсивного розвитку науково-технічного прогресу й підвищення його соціально-економічної ефективності;

складна динамічна система, що ґрунтується на комплексі фінансово-економічних важелів і стимулів.

На основі розглянутих підходів доцільно запропонувати таке визначення: фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємства – процес отримання та мобілізації грошових коштів, спрямований на покриття потреби підприємства в капіталі для здійснення діяльності, що спрямована на розроблення й використання результатів наукових досліджень та розробок для випуску на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг, розширення й відновлення номенклатури та поліпшення якості продукції, удосконалювання технології її виготовлення шляхом інтенсифікації виробництва та задоволення суспільних потреб.

На сьогодні одним із головних факторів економічного зростання є ефективне фінансування інноваційного процесу. Цей вид діяльності є надзвичайно ризикованим, непередбачуваним і вимагає значних капіталовкладень на кожному етапі, починаючи від виникнення ідеї та закінчуючи її кінцевою комерціалізацією й реалізацією. Враховуючи відмінності інноваційних проектів один від одного, доцільно навести низку методів щодо фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства, враховуючи особливості їх використання задля забезпечення успішного розвитку підприємства (таблиця).

Таблиця

**Методи фінансового забезпечення
інноваційної діяльності підприємства**

Метод фінансування	Характеристика проекту	За рахунок чого забезпечується фінансування
1	2	3
Самофінансування	невеликі реальні проекти, для яких важко визначити строк окупності та рівень дохідності	чистий прибуток; амортизаційні відрахування
Акціонування	великі проекти зі значними строками окупності витрат; при галузевій або регіональній диверсифікації	емісія акцій
Кредитне фінансування	невеликі короткострокові проекти з високою нормою рентабельності інвестицій	кредити банків; боргові зобов'язання юридичних та фізичних осіб; цільові облігаційні позики

Закінчення таблиці

1	2	3
Бюджетне фінансування	проекти пов'язані з проведенням найважливіших науково-технічних розробок, які виконуються за державним замовленням чи в межах міжнародної науково-технічної співпраці на конкурсній основі	бюджетний кредит; закріплення в державній власності частини акцій створюваних акціонерних товариств; відшкодування частини вкладених інвестором фінансових ресурсів
Лізинг і селенг	модернізація або реконструкція підприємства з високим ступенем зміни технології	передача рухомого та нерухомого майна у тимчасове користування
Проектне фінансування	довгострокові великі проекти розвитку інфраструктури промисловості, а також надання комунальних послуг із використанням специфічних фінансових інструментів	банківський, комерційний, державний, міжнародний капітал
Венчурне фінансування	довгострокові ризикові проекти	великі та міжнародні компанії, банки, страхові та пенсійні фонди, приватні інвестори

Аналіз розглянутих методів фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства в розрізі особливостей їх застосування та характеристик інноваційних проектів надає можливість виокремити ознаки для використання того чи іншого методу: за його пріоритетністю з урахуванням специфіки проекту, його строку окупності, розміру, ризикованості та спрямованості.

Таким чином, у даній роботі розкрито сутність поняття "фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємства", наведено методи фінансування та особливості їх використання, що буде корисним в обґрунтуванні вибору методів фінансового забезпечення інноваційної діяльності для конкретного підприємства залежно від галузі, розмірів, стратегії розвитку та ін. На основі висвітленого слід відмітити, що вибір методів фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства має бути своєчасним та ґрунтуватися на результатах аналізу діяльності підприємства й можливих проектів інноваційного розвитку.

Наук. керівн. Яковенко К. В.

Література: 1. Онишко С. В. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку / Онишко С. В. – Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2004. – 434 с. 2. Кравченко С. Обоснование условий финансирования инновационных решений / С. Кравченко // Экономика Украины. – 2004. – № 2. – С. 41–46. 3. Дука А. П. Фінансове забезпечення науково-технічної та інноваційної діяльності / Дука А. П. // Фінанси України. – 2004. – № 11. – С. 40–46. 4. Авранчій В. І. Фінансова діяльність підприємств : навч. посібн. / Авранчій В. І., Чумак В. Д., Смолянська О. Ю. – К. : ВД "Професіонал", 2005. – 240 с. 5. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібн. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 554 с. 6. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 2003. – 895 с. 7. Финансы / В. М. Родионова, В. Я. Вавилов, Л. И. Гончаренко и др. ; под ред. В. М. Родионовой. – М. : Финансы и статистика, 1993. – 432 с. 8. Москаль О. І. Фінансове забезпечення розвитку агропромислового виробництва регіону (на матеріалах Чернівецької області) : автореф. дис. ... канд. екон. наук. / О. І. Москаль. – К., 2001. – 16 с. 9. Финансы : навч. посібн. / за ред. д-р екон. наук, проф. С. І. Юрія. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 357 с. 10. Сокирицька І. Г.

Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства / І. Г. Сокирська // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 89–93.

11. Покропивний С. Ф. Інноваційний менеджмент у ринковій системі господарювання / С. Ф. Покропивний // Економіка України. – 1995. – № 2. – С. 24.

12. Про інноваційну діяльність : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

13. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи : навч. посібн. / С. М. Ілляшенко. – Суми : Університетська книга, 2003. – 278 с.

14. Фатхутдинов Р. А. Инновационный менеджмент : учебник для студ. вузов по специальности и направлению "Менеджмент" / Р. А. Фатхутдинов. – М. : Бизнесшкола "Интел-Синтез", 1998.

15. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – К. : Знання, 2007. – 1027 с.

16. Буряк К. М. Проблеми визначення поняття інноваційної діяльності підприємства / Буряк К. М., Попович О. О., Калько О. В. // Економіка України. – 2010. – № 2. – С. 24.

17. Аніловська Г. Я. Інтеграція України у світове господарство / Г. Я. Аніловська // Фінанси України. – 2003. – № 10. – С. 6–9.

18. Голляк Ю. Б. Інноваційні перетворення української економіки в контексті міжнародної конкуренції / Ю. Б. Голляк // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 7. – С. 43–56.

19. Онишко С. В. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності : [навч. посібн.] / С. В. Онишко, Т. В. Паєнтко, К. І. Швабій. – К. : КНТ, 2008. – 255 с.

20. Порохня В. М. Моделювання впливу інтелектуального капіталу на інноваційний розвиток підприємства : [монографія] / В. М. Порохня, В. О. Лось. – Запоріжжя : КПУ, 2010. – 176 с.